گزارش یک

حوریه ملکی

همدان قطب نوظهور کشت گلخانه‌ای ایران

تولید سالانه ۱۰۰ هزار تن محصولات گلخانه‌ای در ۸۰۰ واحد و صادرات ۴۰ درصد از این تولیدات، گام بلند همدان در مسیر توسعه است

در کشوری که سال‌هاست تنش آبی به یکی از اصلی‌ترین تهدیدهای توسعه بدل شده، حتی بهبود نسبی بارش‌ها هم نمی‌تواند به معنای پایان بحران باشد زیرا مسئله اصلی، نه فقط میزان بارندگی، بلکه چگونگی مدیریت منابع آبی است. در این میان، بخش کشاورزی به عنوان بزرگ‌ترین مصرف‌کننده آب، همچنان در بسیاری از مناطق با الگوهای سنتی پیش می‌رود و بخش مهمی از منابع را هدر می‌دهد. در چنین شرایطی، حرکت به سمت سامانه‌های نوین آبیاری و توسعه کشت گلخانه‌ای ضرورتی اجتناب‌ناپذیر برای تداوم تولید و حفظ منابع است. استان همدان در همین مسیر، با تکیه بر تولید سالانه ۱۰۰ هزار تن محصولات گلخانه‌ای در ۸۰۰ واحد فعال، برنامه صادرات ۴۰ درصد از این تولیدات را هدف‌گذاری کرده است. از سوی دیگر، در رزن نیز برنامه‌ریزی برای ایجاد هزار هکتار فضای گلخانه‌ای و ثبت ۵۲۵ هکتار درخواست سرمایه‌گذاری، نشانه‌ای از شتاب این تغییر است که با ورود گلخانه‌های هوشمند و هیدروپونیک، رنگی فناورانه‌تر به خود گرفته است.

همدان در سال‌های اخیر نشان داده که توسعه گلخانه‌ای را به عنوان بخشی از نقشه راه کشاورزی آینده خود تعریف کرده است. افزایش سطح زیر کشت گلخانه‌ها، تمرکز بر شهرک‌های کشاورزی، جذب سرمایه‌گذار، حرکت به سمت فناوری‌های هوشمند و توجه به بازار صادراتی، همگی از وجود یک برنامه‌ریزی منسجم حکایت دارد. این روند اگرچه هنوز با نقطه مطلوب فاصله دارد، اما نشانه‌های روشنی از عبور تدریجی از کشاورزی پرمصرف و سنتی به سمت تولید دانش‌بنیان، بهره‌ور و بازارمحور در استان دیده می‌شود که در صورت تکمیل زیرساخت‌ها می‌تواند سهم همدان را در تولید و صادرات بیش از گذشته افزایش دهد.

■ آب، نقطه آغاز تغییر الگوی کشت

مسئله آب، مهم‌ترین دلیل حرکت به سمت کشت‌های گلخانه‌ای در همدان است. استانی که مانند بسیاری از مناطق کشور با محدودیت منابع مواجه است، ناگزیر باید الگوی تولید خود را بازتعریف کند. کشاورزی سنتی، به‌ویژه در بخش صیفی و سبزی، هم مصرف آب بالایی دارد و هم در برابر نوسانات اقلیمی آسیب‌پذیر است. گلخانه‌ها، در این شرایط، ابزاری برای مدیریت مصرف، کنترل کیفیت و افزایش عملکرد در واحد سطح به شمار می‌آیند.

رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان همدان، با بیان اینکه طی سه سال اخیر، رویکرد این سازمان باعث شده سطح زیر کشت گلخانه‌ها از حدود ۲۰۰ هکتار به بیش از ۳۱۰ هکتار برسد، می‌گوید: «بنا بر آمارهای رسمی، ۳۱۸ هکتار فضای گلخانه‌ای در استان فعال است و ۱۱۸ هکتار آن در قالب ۹ شهرک گلخانه‌ای دولتی و خصوصی متمرکز شده‌اند. این تمرکز، نشان می‌دهد سیاست‌گذار به جای توسعه پراکنده، به سمت ایجاد زیرساخت‌های متمرکز و قابل پشتیبانی حرکت کرده است.»

حمزه خانجانی‌افشار ادامه می‌دهد: «توسعه کشت‌های گلخانه‌ای با محوریت مدیریت مصرف آب، افزایش بهره‌وری و تقویت حضور در بازارهای هدف صادراتی، به صورت جدی و با استفاده از توان بخش خصوصی و دولتی دنبال می‌شود.»

به گفته این مسئول، حرکت به سمت کشاورزی گلخانه‌ای ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است و توسعه این بخش علاوه بر کاهش قابل توجه مصرف آب، موجب افزایش بهره‌وری در واحد سطح و تولید محصولات بازارپسند می‌شود.

■ شهرک‌های گلخانه‌ای، ستون فقرات برنامه توسعه

آنچه توسعه گلخانه‌ای همدان را از یک روند پراکنده به یک برنامه ساختارمند تبدیل کرده، تکیه بر شهرک‌های کشاورزی و گلخانه‌ای است. در استان، ۱۲ شهرک گلخانه‌ای تعریف شده که ۹ شهرک هم‌اکنون در مدار تولید قرار دارند و سه شهرک دیگر مراحل اجرایی و مطالعاتی را طی می‌کنند. از مجموع ۱۱۸ هکتار گلخانه مستقر در شهرک‌ها، ۱۰۴ هکتار در اختیار بخش دولتی و ۱۴ هکتار متعلق به بخش خصوصی است.

مدیر شهرک‌های گلخانه‌ای سازمان جهاد کشاورزی استان همدان به «جوان» می‌گوید: «در حال حاضر ۳۱۸ هکتار کل سطح گلخانه‌ای استان را تشکیل می‌دهد که از این میزان، ۱۱۸ هکتار در قالب شهرک‌های کشاورزی ۹گانه فعال هستند.»

امیرعباس کردیان با اشاره به مسیر توسعه این زیرساخت‌ها می‌افزاید: «در مجموع ۱۲ شهرک گلخانه‌ای در استان تعریف شده که ۹ شهرک هم‌اکنون به صورت فعال در چرخه تولید قرار دارند. شهرستان ملایر بیشترین سهم را در توسعه شهرک‌های کشاورزی استان به خود اختصاص داده و بزرگ‌ترین شهرک گلخانه‌ای استان با وسعت ۶۸ هکتار در این شهرستان واقع شده است.»

این الگو از آن جهت مهم است که توسعه گلخانه بدون زیرساخت، به سادگی به بن‌بست می‌رسد. راه دسترسی، انرژی، آب، سورتینگ، بسته‌بندی و خدمات فنی، حلقه‌هایی هستند که اگر در کنار هم قرار نگیرند، تولیدکننده نمی‌تواند در بازار رقابتی دوام بیاورد. به نظر می‌رسد همدان این موضوع را درک کرده و به همین دلیل توسعه گلخانه را با زنجیره‌های پشتیبان همراه کرده است. ایجاد شهرک دامپروری ۳۵ هکتاری و شهرک شیلاتی هفت هکتاری در نهاوند نیز نشانه‌ای از همین نگاه تکمیلی به زنجیره ارزش کشاورزی است.

■ تولید تا صادرات، آزمون اصلی گلخانه‌ها

توسعه گلخانه زمانی معنا پیدا می‌کند که محصول، بازار و ارزآوری نیز در کنار آن شکل بگیرد. همدان اکنون با ۸۰۰ واحد گلخانه‌ای فعال، سالانه نزدیک به ۱۰۰ هزار تن انواع محصولات از جمله فلفل دلمه‌ای رنگی، گوجه‌فرنگی، خیار، سبزیجات برگی، کلم بروکلی و توت‌فرنگی تولید می‌کند. برنامه‌ریزی برای صادرات ۴۰ درصد این تولیدات، نشان می‌دهد استان تنها به افزایش سطح تولید فکر نمی‌کند، بلکه به بازاررسانی نیز توجه دارد.

مدیر باغبانی سازمان جهاد کشاورزی استان همدان می‌گوید: «در استان همدان حدود ۸۰۰ واحد گلخانه فعال وجود دارد که سالانه نزدیک به ۱۰۰ هزار تن انواع محصولات گلخانه‌ای تولید می‌کنند.»

بهروز فروزان‌فر با بیان اینکه حدود ۴۰ درصد از این تولیدات به بازارهای صادراتی اختصاص دارد، تصریح می‌کند: «پیش‌بینی می‌شود در سال جاری مجموع صادرات محصولات گلخانه‌ای استان همدان به بیش از ۴۰ هزار تن برسد.»

این ظرفیت صادراتی فقط به دلیل حجم تولید نیست، بلکه به کیفیت، بسته‌بندی و استاندارد نیز وابسته است. در همین چارچوب، وجود هشت واحد سورتینگ محصولات گلخانه‌ای در استان اهمیت ویژه‌ای دارد. واحدهایی که محصول را خریداری، سورت، بسته‌بندی و پس از آزمایش سلامت و باقیمانده سموم، برای صادرات آماده می‌کنند. نکته مهم‌تر آنکه این واحدها علاوه بر کمک به بازارپسندی محصول، در اشتغالزایی نیز مؤثر بوده‌اند و بخش قابل توجهی از نیروی کار آنها را بانوان تشکیل می‌دهند. در کنار این مزیت‌ها، ورود فناوری‌های نو نیز به تدریج چهره گلخانه‌های استان را تغییر می‌دهد. به گفته مدیر باغبانی سازمان جهاد کشاورزی استان همدان، ۱۰ درصد گلخانه‌های استان همدان هیدروپونیک و هوشمند هستند. این سهم هنوز بالا نیست، اما از یک تغییر کیفی خبر می‌دهد که می‌تواند مصرف آب و نهاده را کاهش دهد، بهره‌وری را بالا ببرد و تولید را دقیق‌تر و قابل پیش‌بینی‌تر کند. در واقع، آینده رقابت در بخش گلخانه‌ای فقط به توسعه سطح وابسته نیست، بلکه به میزان هوشمندسازی، کنترل اقلیم، اتوماسیون و انطباق با استانداردهای صادراتی نیز بستگی دارد. رزن در این میان به عنوان یکی از کانون‌های توسعه آینده مطرح شده است. فرماندار رزن می‌گوید: «برنامه‌ریزی‌ها برای ایجاد هزار هکتار فضای گلخانه‌ای در رزن با جدیت دنبال می‌شود.»

فرهاد جهانیان با اشاره به استقبال سرمایه‌گذاران ادامه می‌دهد: «در حال حاضر مجموع درخواست‌های ثبت‌شده برای احداث گلخانه به ۵۲۵ هکتار رسیده است. اقدامات ستاد بر تسریع در فرآیندهای اداری و رفع موانع سرمایه‌گذاری متمرکز است تا اهداف توسعه‌ای شهرستان در بخش کشاورزی محقق شود.»

در کنار توسعه، پایداری تولید نیز اهمیت دارد؛ به‌ویژه در شرایطی که گلخانه‌ها به انرژی وابسته‌اند. تأمین سوخت ذخیره اضطراری برای ۷۰۰ واحد گازسوز در استان، یکی از اقداماتی است که نشان می‌دهد مسئولان فقط به افتتاح واحدهای جدید فکر نکرده‌اند، بلکه استمرار تولید را نیز در نظر گرفته‌اند. این نگاه اگر تداوم یابد، می‌تواند از گلخانه‌های همدان یک مزیت رقابتی پایدار بسازد.

خبر

اجرای طرح «نوجوانه‌های امید» در ۸۰۰ پایگاه بسیج

مرکزی

جانشین فرمانده سپاه روح‌الله استان مرکزی گفت: طرح «نوجوانه‌های امید» در ۸۰۰ پایگاه بسیج این استان اجرا می‌شود.

علی رسولی، جانشین فرمانده سپاه روح‌الله استان مرکزی گفت: طرح «نوجوانه‌های امید» با هدف تربیت نسل مؤمن و انقلابی و بهره‌گیری هدفمند از اوقات فراغت تابستانی، ویژه کودکان، نوجوانان و جوانان با محوریت نوجوانان در استان مرکزی اجرا می‌شود.

وی با بیان اینکه اجرای طرح نوجوانه‌های امید در روستاها و مناطق کم‌برخوردار نیز مورد توجه ویژه است، افزود: این طرح با مشارکت کامل سپاه روح‌الله مرکزی، ۱۲ ناحیه مقاومت بسیج، ۸۳ حوزه مقاومت و بیش از ۸۰۰ پایگاه مقاومت بسیج در سراسر این استان اجرایی می‌شود.

این مسئول تصریح کرد: از جمله اهداف این طرح می‌توان به جذب نیروهای جدید به بسیج، تقویت هویت انقلابی، ارتقای کیفیت فعالیت پایگاه‌های بسیج، غنی‌سازی اوقات فراغت، تقویت ارتباط مسجد، مدرسه و خانواده، افزایش سرانه مطالعه، انس با قرآن کریم، توسعه فعالیت‌های جهادی، گسترش برنامه‌های ورزشی و ترویج فرهنگ ایثار و مقاومت اشاره کرد.

رسولی با اشاره به اینکه برنامه‌های این طرح در ۹ محور طراحی شده است، گفت: این محورها شامل کار انقلابی، قرآن، مطالعه و کتاب‌خوانی، خدمت به مردم، تهذیب، فعالیت‌های ورزشی، هنر و مهارت، آموزش‌های نظامی و سایر برنامه‌های فرهنگی و آموزشی است.

وی ادامه داد: در بخش‌های مختلف این طرح، برنامه‌هایی همچون برپایی مواکب، نشست‌های تبیینی، تربیت حافظان قرآن، آموزش مفاهیم قرآنی، تشکیل گروه‌های مطالعاتی، اردوهای جهادی، آموزش صرفه‌جویی در مصرف انرژی، برگزاری کلاس‌های ورزشی، جشنواره‌های هنری، آموزش مهارت‌های فنی، سواد رسانه‌ای، آموزش زبان‌های خارجی و کارگاه‌های علمی پیش‌بینی شده است.

جانشین فرمانده سپاه روح‌الله استان مرکزی همچنین از برگزاری اردوهای «راهیان پیشرفت» در قالب این طرح خبر داد و گفت: این اردوها با هدف آشنایی نوجوانان و جوانان با ظرفیت‌های علمی، صنعتی و تولیدی استان مرکزی برگزار می‌شود و شرکت‌کنندگان از مراکز صنعتی شاخص استان بازدید خواهند کرد.

تحریم‌ها و ضوابط موانع پیش روی صادرات فرش تبریز

گزارش ۲

محمدرضا سوری

فرش دستباف تبریز با بیش از ۵۰۰ سال قدمت، به دلیل نوع نقشه و بافت، همواره در سراسر جهان از محبوبیت بسیار بالایی برخوردار بوده و طرفداران بسیاری را به خود جلب کرده است. این ویژگی در حالی است که استقرار نقاشان و طراحان زبده‌ای چون بهزاد و سلطان محمد در دوران صفویه باعث شد که قالی‌بافی در این شهر از لحاظ طرح و نقشه نسبت به سایر نقاط کشور یک سر و گردن بالاتر باشد. با این همه مزیت که در بافت فرش تبریز نهفته است، تحریم‌ها، ضوابط گمرکی و بازرگانی و تعدد تشکل‌های فعال در این حوزه از جمله چالش‌هایی است که موجب شده این صنعت این روزها حال خوشی نداشته باشد؛ مشکلاتی که به گفته معاون سیاسی اجتماعی استاندار آذربایجان شرقی باید برای آن چاره‌اندیشی شود.

■■■

فرش تبریز با قدمتی بیش از ۵۰۰ سال، به دلیل تنوع رنگ و نقشه، همواره در داخل و خارج کشور طرفداران بسیاری را به سوی خود جلب کرده است.

این در حالی است که بیشتر مواداولیه به کاررفته در این فرش از جنس پنبه، پشم و ابریشم است. همچنین استفاده از رنگ‌هایی از جمله قرمز تیره یا لاکی، سرمه‌ای، قهوه‌ای و بژ توانسته بسیاری از توجه‌ها را به خود جلب کند.

طرح‌های لچک و ترنج، درختی، گلدانی و بته‌جقه‌ای از جمله طرح‌هایی است که در فرش تبریز به کار می‌رود، این در حالی است که در کنار این طرح‌ها، استفاده از نوعی گره در بافتن به کار می‌رود که به «گره ترکی» شهرت دارد و ظرافت و زیبایی خاصی به این فرش می‌بخشد.

با همه این مزیت‌ها، یکی از ویژگی‌های فرش‌های تبریز که در کمتر جایی می‌توان یافت، این است که برای هر نوع سلیقه و درآمدی، فرش مخصوص به خود بافته می‌شود که می‌توان به فرش دستبافت ارزان، معمولی، صادراتی و نفیس اشاره کرد.

■ فرش و رتبه اشتغال در تبریز

طبق آخرین آمارها، در حال حاضر حدود ۲۰۰ هزار نفر در تبریز از این حوزه ارتزاق می‌کنند و ۲ هزار فروشنده فرش دستباف و ۱۷۵ طراح و نقاش فرش نیز فعالیت دارند و ۸۰ درصد تأمین و توزیع مواداولیه تولید نیز در این استان انجام می‌شود.

با تمام این ویژگی‌ها، این فرش در این سال‌ها جایگاه خود را حفظ کرده است. با این وجود، برخی از مشکلات از جمله تحریم‌ها، ضوابط گمرکی و بازرگانی، تعدد تشکل‌های فعال در این حوزه و مشکل بیمه فرش‌بافان موجب شده است دست‌اندرکاران این صنعت نتوانند مانند گذشته در بازارها عرض‌اندام کنند.

مرتضی محمدزاده، معاون سیاسی و اجتماعی استاندار آذربایجان شرقی، با اشاره به کاهش چشمگیر سهم فرش در صادرات کشور در این خصوص می‌گوید: «در حالی که براساس آمارهای گمرکی، صادرات فرش ایران در سال ۱۳۷۳ به حدود ۲ میلیارد و ۲۰۰ میلیون دلار می‌رسید و ۴۳ درصد صادرات غیرنفتی کشور را تشکیل می‌داد، این رقم در حال حاضر به حدود ۵۰ تا ۱۰۰ میلیون دلار کاهش یافته که زنگ خطری جدی برای این هنر-صنعت محسوب می‌شود.»

وی با بیان اینکه تحریم‌ها، ضوابط گمرکی و بازرگانی و همچنین تعدد تشکل‌های فعال در این حوزه و مشکلات بیمه نبودن قالی‌بافان از جمله چالش‌های اصلی فرش دستباف است، می‌افزاید: «آغاز به کار مجدد دبیرخانه شهر جهانی فرش تبریز فرصتی مغتنم برای احیای جایگاه اقتصادی این هنر-صنعت در بازارهای جهانی است.»

به گفته معاون سیاسی و اجتماعی استاندار آذربایجان شرقی، آغاز به کار دبیرخانه «تبریز، شهر جهانی فرش دستباف» فرصتی ارزشمند برای بازگرداندن این هنر-صنعت به جایگاه شایسته خود در بازارهای جهانی و تقویت نقش تبریز در سیاستگذاری حوزه فرش کشور است.

این اظهارات در حالی است که یکی از راه‌های احیای فرش دستباف، هم‌افزایی میان دانشگاه، بازار و نظام اداری است، چراکه دانشگاه با برخورداری از ظرفیت‌های علمی، پژوهشی و آموزشی می‌تواند هنر کهن فرش را با ایده‌های نوین و نیازهای جدید بازار پیوند دهد و در کنار آن، بازار و نظام اداری نیز زمینه بازگشت فرش دستباف به جایگاه شایسته خود در صادرات غیرنفتی کشور را فراهم کنند.

در کنار این موارد، می‌توان امیدوار بود که با احصای دقیق چالش‌های حوزه فرش، قرار گرفتن این هنر-صنعت در اولویت برنامه‌های اقتصادی، فرهنگی و تجاری، تشکیل کمیته‌ای علمی برای تدوین راهکارهای عملیاتی، ایجاد گشایش‌های اقتصادی و تقویت رویکردهای تجاری، فرش ایرانی بار دیگر به جایگاه درخور خود در بازارهای جهانی دست یابد.

خبر کوتاه

اجرای طرح «هر شهروند یک پلیس آب»

بوشهر

مدیرعامل شرکت آب و فاضلاب بوشهر از اجرای طرحی با عنوان «هر شهروند یک پلیس آب» با هدف مدیریت مصرف آب در این استان خبر داد.

علی بردستانی، مدیرعامل شرکت آب و فاضلاب بوشهر، با اشاره به اهمیت تأمین آب آشامیدنی سالم در مناطق شهری و روستایی گفت: در شرایطی که بسیاری از شهرهای کشور با چالش‌های فزاینده تأمین و مدیریت منابع آب روبه‌رو هستند، جلب مشارکت شهروندان در حفاظت از این منبع حیاتی به راهکاری جدی مبدل شده است. وی در ادامه از اجرای طرحی با عنوان «هر شهروند یک پلیس آب» خبر داد و افزود: طرحی که براساس آن مردم می‌توانند با گزارش نشتی‌ها، شکستگی شبکه و انشعابات غیرمجاز، در پایش و مدیریت شبکه آب نقش ایفا کنند. بردستانی با تأکید بر لزوم دسترسی بی‌واسطه مردم به مسئولان، شماره همراه خود را به شماره ۰۹۱۷۳۷۲۴۷۸۰ اعلام کرد و افزود: بنده به‌عنوان خدمتگزار و سقای مردم این استان، خود را موظف به شنیدن بی‌واسطه صدای هم‌استانی‌های عزیز می‌دانم. تمامی پیام‌های دریافتی از این طریق را شخصاً بررسی و پیگیری خواهم کرد. در صورتی که امکان پاسخگویی مستقیم در لحظه فراهم نباشد، شهروندان می‌توانند پیام خود را ارسال کنند تا در سریع‌ترین زمان رسیدگی و نتیجه اقدامات به آنها اعلام شود. وی با اشاره به سازوکار پاسخگویی رسمی شرکت آب و فاضلاب استان تصریح کرد: سامانه ۱۲۲ به‌عنوان پل ارتباطی رسمی و شبانه‌روزی ما با مردم شناخته می‌شود و تمامی مدیران آب و فاضلاب در شهرستان‌های استان موظف هستند در هر لحظه پاسخگوی مطالبات و مشکلات شهروندان باشند.

فعالیت ۱۹۰ پایگاه «حامی» برای جبران افت یادگیری دانش‌آموزان

لرستان

به گفته معاون آموزش ابتدایی آموزش‌وپرورش لرستان، ۱۹۰ پایگاه «حامی» برای جبران افت یادگیری دانش‌آموزان این استان فعال می‌شود.

رقیه معتمدی، معاون آموزش ابتدایی آموزش‌وپرورش لرستان گفت: برای تابستان امسال حدود ۱۹۰ پایگاه «حامی» در شهرستان‌ها و مناطق استان پیش‌بینی شده و حضور دانش‌آموزان در این پایگاه‌ها کاملاً رایگان است. وی افزود: در مناطق روستایی و کم‌جمعیت نیز اجرای این طرح باید به‌صورت مدرسه‌ای و با مشارکت مدیران، آموزگاران و راهبران آموزشی دنبال شود. رئیس کارگروه کیفیت‌بخشی آموزشی و ثبت‌نام ستاد پروژه مهر استان، همچنین از معلمان و خیرین آموزشی دعوت کرد تا با همراهی داوطلبانه خود، در تحقق اهداف پروژه مهر و ارتقای کیفیت آموزش ابتدایی استان نقش‌آفرینی کنند. معتمدی با اشاره به آمار نوآموزان پایه اول گفت: برای سال تحصیلی جدید ۲۷ هزار و ۳۹۲ نوآموز پیش‌بینی شده که تاکنون ۲۵ هزار و ۷۳۴ نفر در سامانه سیرت نوبت‌گیری کرده یا سنجش آنان در حال انجام است و حدود هزار و ۶۰۰ نوآموز نیز هنوز برای این مرحله اقدام نکرده‌اند.